

διὰ τῆς μεγάλης αὐξήσεως τῆς ζήτησεως τῶν βιβλίων, εἶναι ἀντικείμενον ἐρευνῆς. Ἀλλ' ἡ μεγάλη αὕτη ἐφεύρεσις, ἐν ἔτει 1465, ἐπλάσσε νέαν ἐποχὴν ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ κατέστησε τὸν σχηματισμὸν τῶν βιβλιοθηκῶν εὐχερῆ καὶ βέβαιον. Μεταξὺ τῶν πρώτων ἐπωφεληθέντων ἐκ τῆς προσθήκης τετυπωμένων βιβλίων εἰς τὰς χειρογράφους αὐτῶν συλλογὰς ἦτο τὸ

πλειότερους τῶν ὅτων οἰαδήποτε ἄλλη πόλις παρήγε· ἡ Ῥώμη ἤρχετο δευτέρα παράγουσα 925, εἶτα οἱ Παρίσιοι 751, ἡ Κολωνία 530, καὶ ἡ Ἀγγλία 141 τόμους, ἐξ ὧν τὸ Λονδίνον ἐδημοσίευσε 130, ἡ Ὁξωνία 7 καὶ ἡ *St Albans* 4.

Ἡ Βυζαντινὴ βιβλιοθήκη ἐπὶ πολλὸν χρόνον κοινῶς ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ μεγίστη τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Νῦν περι-

Βατικανόν. Τοῦτο ὁφείλεται πρὸ πάντων εἰς τὸν περυσισμὸν ζῆλον Νικολάου τοῦ Ε', ὡς δὲ καὶ εἰς τὴν δραστηριότητα ἣν ἐδείξαν οἱ Ἴταλοι εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς νέας ἐφευρέσεως. Ἡ Ἑνετία ἐλάβε ἀποφασιστικὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νέας τέχνης διαρκούσης τῆς πρώτης πεντηκονταετηρίδος τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς, παράγουσα μέχρι τοῦ ἔτους 1500 οὐχὶ ὀλιγωτέρους τῶν 2835 τόμων, ἧτοι τρεῖς

λαμβάνει περὶ τὰς 100,000 τυπωμένους τόμους καὶ περὶ τὰς 30,000 χειρογραφα. Ταῦτα εἰσὶν ἀποτεθειμένα ἐν μεγαλοπρεπέσι στοαῖς κεκοσμημέναις δι' ὠραίων τειχογραφιῶν. Ἡ Βατικανὴ βιβλιοθήκη εἶναι περίπου τὸ ἐν δέκατον κατὰ τὴν ἑκτασιν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τόμων τῆς τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου καὶ σημασίαν ἐκείνης τοῦ Βατικανοῦ, ἣν ἡ Ἀμβρυσιανὴ Βιβλιοθήκη ἐν Μεδιολαγίῳ, ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀγ.